

nzo

nederlandse zuivel organisatie

Bijdrage Tweede
Kamerverkiezingen 2023

Zuivel en regio sterk met elkaar verbonden

Voor een duurzaam, leefbaar en gezond Nederland

Nederland is een vruchtbare delta met een iconisch landschap waar koeien in de wei een onmisbaar onderdeel van zijn. Nederland is een echt zuiveland. Generaties Nederlanders zijn opgegroeid met een broodje kaas en een goed glas melk. Melk, een natuurproduct met een hoge voedingswaarde, wordt onder meer verwerkt tot kaas, boter en yoghurt.

De Nederlandse zuivelsector is van groot belang voor de cohesie en samenhang van het landelijk gebied en de mensen die er wonen en werken. Zuivel is immers niet alleen verbonden met onze cultuur en geschiedenis maar het is ook een belangrijke pijler voor onze regionale economie. Met een exportwaarde van circa 10 miljard euro en een bijdrage van 7% aan het Nederlandse handelsoverschot. De werkgelegenheid in de regio vanuit de zuivelketen (toelevering, verwerking en distributie) omvat circa 81.000 voltijdbanen. Daarnaast is het een bedrijfstak met een positieve invloed op andere sectoren, zoals de ICT, logistiek en handel. Dit zorgt voor werkgelegenheid, inkomen, levensonderhoud en daarmee leefbaarheid op het platteland.

Wereldwijd worden Nederlandse zuivelproducten gewaardeerd om hun onderscheidend vermogen op kwaliteit en smaak. Hoewel onze producten over de hele wereld te vinden zijn is zuivel een typisch regioproduct. Een groot

deel van alle verwerkte melk in Nederland wordt in de ons direct omringende landen afgezet, met kaas als populairste smaakmaker. Van alle verwerkte melk in Nederland blijft bijna 75% in een straal van circa 500 km in Europa.

Tegelijkertijd heeft ook de zuivelsector, net als veel andere (levensmiddelen) sectoren, invloed op de inrichting van ons ecosysteem. Daarom werkt de zuivelsector hard aan de verduurzaming van haar productieprocessen en de vermindering van de milieubelasting, bijvoorbeeld door meer klimaatneutraal gebruik van energie. Maar ook draagt zij bij aan het behoud en versterken van de biodiversiteit.

De Food and Agriculture Organization (FAO) vindt zuivel een belangrijk onderdeel van onze basisvoeding. Het zit boordevol voedingsstoffen die bijdragen aan een sterk en vitaal lichaam. Recent is dit ook nog eens onderschreven door de adviezen van de Gezondheidsraad en het Voedingscentrum in Nederland.

De Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) geeft ter voorbereiding op de verkiezingsprogramma's de volgende concrete aandachtspunten en voorstellen mee:

Behoud omvang agrosector

De primaire productie in de Nederlandse agrosector hangt onlosmakelijk samen met de toeleverende en verwerkende industrieën. Het behoud van een noodzakelijke schaal of omvang van de agrarische sector is nodig om efficiënt te opereren en concurrerend te blijven in de markt. Die omvang wordt bepaald door wat de sector minimaal nodig heeft om aan de marktvrage te kunnen voldoen én om te kunnen investeren in nieuwe marktfragen. Om te kunnen investeren in de integrale aanpak van de maatschappelijke opgaven, een goed R&D budget, werkgelegenheid, en instroom van jong talent te behouden, is daarom een voldoende grote omvang vereist.

Gelijk speelveld Agri-foodsector

Het is van essentieel belang om in de Europese Unie brede steun te zoeken voor nationale duurzaamheidsinitiatieven, zodat er een gelijk speelveld op de interne markt kan ontstaan en alle spelers dezelfde regels en standaarden hanteren. Dit zorgt voor eerlijke concurrentie en bevordert de duurzaamheidstransitie op een bredere schaal in Europa.

Vergroten markt duurzame producten

Voor het vergroten van de markt voor duurzame producten moet, ook als er één 'nieuwe duurzaamheidsstandaard' voor agrarische producten wordt vastgesteld, ruimte blijven voor de ontwikkeling van duurzaamheidsconcepten door individuele ondernemingen. Behoud van concurrentie is nodig om de verschillende vormen van duurzaamheid in stand te houden, ook tussen supermarkten. Dit is niet alleen juridisch vereist vanuit mededingingsperspectief, maar ook om de keuzevrijheid van consumenten te waarborgen. Consumenten verschillen in het belang dat zij hechten aan bijvoorbeeld dierenwelzijn, biodiversiteit, milieu of klimaat. Ook voor het behoud van het kwaliteitsimago is ruimte voor private initiatieven om diergezondheid, -welzijn en voedselveiligheid continu te kunnen verbeteren noodzakelijk.

Samenhang duurzaamheidsrapportage nodig

Om tot een integrale duurzaamheidsrapportage te komen moeten de duurzaamheidsinspanningen via de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI), de Product Environmental Footprint (PEF) en de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aan elkaar worden gekoppeld. Zo kan de PEF-methodologie gebruikt worden om de invloed van het product of de dienst op het milieu te kwantificeren. Deze informatie kan vervolgens door bedrijven worden gebruikt om hun prestaties te meten (via de KPI-systematiek) en te rapporteren via de CSRD.

Deze koppeling leidt tot betere beschikbaarheid en internationale vergelijkbaarheid van duurzaamheidsgegevens, en stimuleert bedrijven om een integrale aanpak te hanteren bij klimaat-, milieu- en biodiversiteitsuitdagingen. Door de integratie van de KPI-systematiek (zoals biodiversiteits-

monitor, kringloopwijzer, dierenwelzijnsmonitor) ontstaat er doelsturing en een transparante aanpak van duurzaamheidsverslaglegging waarmee ondernemers en bedrijven consistent kunnen rapporteren over hun prestaties. Het zorgt voor praktische haalbare verslaglegging en vermindert de administratieve last. Kortom, deze samenhang (PEF, KPI, CSRD) zorgt voor transparantie over duurzaamheid die zowel voor consumenten als producenten relevant is.

Veilig en duurzaam circulair voedselsysteem

Bij het opzetten van een circulair voedselsysteem is het van essentieel belang om de voedselveiligheid te waarborgen. Het gebruik van reststromen brengt risico's met zich mee die door het hele voedselsysteem verspreid kunnen worden. Om eventuele risico's op pathogene bacteriën, virussen, mycotoxinen en chemische verontreinigingen te minimaliseren, moet voedselveiligheid prioriteit hebben. Waarborg de veiligheid door een holistische 'one health'-benadering, waarbij gevaren voor mensen, dieren en het ecosysteem gelijkwaardig worden gewogen. Dit draagt bij aan het bevorderen van een veilig en duurzaam circulair voedselsysteem.

Behoud onafhankelijke toezichthouder

Het handhaven van een sterke onafhankelijke toezichthouder, in de vorm van het Centraal Orgaan Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ), is essentieel voor het behoud van de kwaliteit en veiligheid van zuivelproducten. Dit is ook van belang voor het behoud van de internationale reputatie en concurrentiepositie van de Nederlandse zuivel.

Het belang van internationale vrijhandel

Nederland heeft met een open economie baat bij internationale vrijhandel omdat deze cruciaal is voor ons inkomen en welvaart. Ook vervult Nederland een belangrijke logistieke scharnierfunctie in de handel met de rest van de wereld. Nederland is daarom gebaat bij een gelijk speelveld met duidelijke en eerlijke regels die worden vastgelegd in handelsverdragen. Handelsverdragen kunnen bedrijven en overheden dwingen tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Waardoor het milieu en ook arbeidsomstandigheden verbeteren. De Nederlandse overheid moet zich in de Europese Unie hard maken voor meer handelsakkoorden, het belang van handelsverdragen beter uitdragen, en zich inzetten voor de verhoging van duurzame productiestandaarden (inclusief dierenwelzijn) van geïmporteerde producten in de EU bij afspraken in bilaterale- en associatieverdragen.

Ruimte voor innovatie nodig

Ruimte voor innovatie op bedrijfs- en systeemniveau is van groot belang voor de landbouwsector, vooral om te voldoen aan de steeds veranderende eisen van consumenten en milieu. Zij vormt een belangrijke basis voor verduurzaming. De ontwikkeling van nieuwe technologieën en productiemethoden vereist een omgeving waar innovatie kan gedijen, zoals open innovatie hubs en onderzoekscentra, waar boeren, wetenschappers en bedrijven kunnen samenwerken om oplossingen voor de sector te vinden. Hierdoor heeft Nederland één van de meest innovatieve landbouwsectoren van de wereld.

Van generiek naar bedrijfsspecifiek: niet alles kan overal

We vragen erkenning van de overheid voor een bedrijfsspecifieke aanpak die bestaat uit monitoring, stimulering en indien nodig verantwoording. De beweging van generiek naar bedrijfsspecifiek beleid moet ingezet worden. Immers de opgaven rondom bijvoorbeeld waterkwaliteit of klimaat verschillen per bedrijf. Het optellen van prestaties op bedrijfsniveau geeft inzicht in prestaties op regionaal en provinciaal niveau. Dit maakt het mogelijk voor een ondernemer maatregelen te kiezen die het beste bij zijn bedrijf én het gebied passen waar het bedrijf zich bevindt.

Welzijn van dier centraal

Bij beleidsvorming dient het welzijn van het dier centraal te staan en niet de middelen. De dierenwelzijnsaanpak moet de houder van dieren handelingsperspectief geven en niet voorbijgaan aan initiatieven die al ingezet zijn in de verduurzamingsplannen van de sector.

Verduurzaming voedselproductie

Voedingswaarde belangrijk

Het is essentieel dat de overheid in haar beleid om de voedselproductie te verduurzamen maatregelen neemt die ook worden afgestemd op de voedingswaarde per kilogram product, in plaats van alleen te kijken naar het aantal CO₂-equivalenten per kilogram product. Er moet dus rekening gehouden worden met de voedingswaarde van producten. De regel 'minder dierlijk, meer plantaardig' is te algemeen

en vereist nuancering. Het weglaten van dierlijke producten moet gecompenseerd worden door andere voedingsmiddelen in termen van voedingsstoffen en calorieën. Het is ook belangrijk om te kijken naar de ecologische voetafdruk van de vervangingsproducten als geheel. Verder zijn er grote verschillen in de ecologische voetafdruk tussen producten binnen de dierlijke en plantaardige productgroepen.

Eiwittransitie moet getoetst worden

Om de voedseltransitie vanuit voedingsmiddelen integraal te bekijken en niet eenzijdig vanuit een voedingsstof zoals eiwit, dient de Nederlandse overheid ervoor te zorgen dat de Gezondheidsraad de eiwittransitie toetst. Bij aanpassing van ons voedingspatroon moet namelijk rekening gehouden worden met de hoeveelheden vitamines, mineralen en eiwitten die we binnenkrijgen uit zowel dierlijke als plantaardige producten. Vooral voor kwetsbare groepen zoals ouderen en zieke mensen die met hun huidige voedingspatroon net wel of net niet de aanbevolen hoeveelheden eiwit binnenkrijgen, kan een dubbele eiwittransitie (vermindering van de inname van eiwit en vervanging van dierlijke door plantaardige eiwitten) gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Het is daarom van groot belang dat bij een overgang naar een ander voedingspatroon de mogelijke consequenties zorgvuldig in kaart worden gebracht.

Productverbetering moet in overleg met voedingsindustrie

De Nationale Aanpak Productverbetering (NAPV) is gestart in 2022 als een initiatief om fabrikanten aan te sporen hun voedingsmiddelen gezonder te maken. Helaas ontbreekt op dit moment een concreet plan van aanpak, wat leidt tot vertragingen in de productherformulering. Om de effectiviteit van het NAPV te vergroten en de uitdagingen bij productverbetering aan te pakken, is het essentieel dat de overheid serieus in overleg gaat met de voedingsindustrie. Samen met de industrie moet een effectief plan van aanpak worden opgesteld om producten via herformulering gezonder te maken. Daarnaast moet de overheid zorgen voor een gelijk speelveld, zodat bedrijven kunnen blijven concurreren met vergelijkbare buitenlandse producten die niet zijn geherformuleerd. De NZO heeft de ambitie additionele stappen te maken om de hoeveelheid toegevoegd suiker in zuivelproducten te verlagen.

Klimaat: Maatregelen om de klimaatimpact te verminderen

Verduurzamingsopgave in de regio

Cluster 6-bedrijven zijn van groot belang voor de regionale economie en staan voor een grote verduurzamingsopgave. We vragen de overheid om de verduurzamingsinspanningen van cluster-6 bedrijven te ondersteunen door prioriteit te geven aan het ontsluiten van het landelijk gebied met een goede energie infrastructuur. Dit kan worden bereikt door het verlenen van extra financiële steun voor de onrendabele top en de aanpassingskosten, evenals het versnellen van procedures voor vergunningverlening. Het is van groot belang dat de knelpunten binnen het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI) met urgentie worden aangepakt. Essentieel hiervoor is coördinatie, effectieve samenwerking, en regelmatig overleg tussen de provinciale CES'en en MIEK's, het NPVI en vertegenwoordigers vanuit Cluster 6-bedrijven. Instrumenten zoals de SDE++, de Versnelde Klimaatinvestering Industrie (VEKI) en Demonstratie Energie en Klimaatinnovatie (DEI+) subsidie moeten beschikbaar blijven voor cluster 6 bedrijven.

Geen lastenverhoging zonder handelingsperspectief

Wijzig de belastingtarieven op gas voor cluster 6 bedrijven niet zolang er geen verbeteringen zijn gemaakt aan de infrastructuur en elektriciteitsvoorziening. Bedrijven willen wel maar kunnen niet verduurzamen. Het is eerst noodzakelijk om de energie-infrastructuur (netcongestie en toegang tot warmte- en waterstofnetten) te verbeteren zodat bedrijven toegang hebben tot groene elektriciteit en daarmee de verduurzaming van hun productieprocessen mogelijk kunnen maken.

Energyhubs stimuleren op bedrijventerreinen

Bedrijven uit cluster 6 zijn voor een groot deel gevestigd op regionale bedrijventerreinen (70%). Dit biedt een unieke mogelijkheid om vraag en aanbod van hernieuwbare energiebronnen op elkaar af te stemmen via collectieve energyhubs. Deze energyhubs kunnen in samenwerking met regionale infrastructurele investeringen opschalen tot een duurzame oplossing voor cluster 6 bedrijven. Verken hiervoor de beschikbare fysieke ruimte en optimale locaties voor het fysiek clusteren van de cluster 6 bedrijven.

Maatwerkpaak Waterbeleid nodig

Vanuit het bedrijfsleven wordt sterk benadrukt dat er behoefte is aan een maatwerkpaak binnen het Nederlands waterbeleid, omdat waterafhankelijke bedrijven onderling sterk kunnen verschillen. Ook is er dringend behoefte aan subsidies voor procesefficiency maatregelen binnen fabrieken, zodat energiebesparing en waterbesparing gelijktijdig kunnen worden aangepakt in het kader van verduurzaming. Door klimaatverandering en de daaruit voortvloeiende droge en natte periodes, worden er diverse maatregelen genomen op klimaatadaptatie, waterveiligheid en waterkwaliteit. Ook worden de eisen voor grondwateronttrekking en het afvoeren van water op oppervlaktewater strenger volgens de Kader Richtlijn Water (KRW). Het Nederlandse waterbeleid is vastgelegd in het "Nationaal Water Programma 2022-2027" (NWP).

Onderscheid in methaanreductie

De Nederlandse zuivelsector erkent dat er een aanzienlijke opgave ligt om broeikasgassen te reduceren. Om broeikasgassen te verminderen, moet er een onderscheid gemaakt worden tussen de methaanuitstoot uit biologische processen en uitstoot door de winning en het gebruik van fossiele brandstoffen. Het monitoren van deze emissies op nationaal en internationaal niveau geeft inzicht in de bijdrage van de Nederlandse melkveehouderij aan de nationale doelstellingen. Om verdere reductie te realiseren, is het nodig om specifieke doelstellingen te stellen op bedrijfsniveau en in te zetten op innovatieve oplossingen zoals monovergisting en het gebruik van additieven, zoals Bovaer. Door een bedrijfsspecifieke aanpak en continue innovatie streven we naar een duurzame en verantwoorde melkveehouderijsector met lagere emissies van broeikasgassen.

Over de NZO

De Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) is de branchevereniging van de Nederlandse zuivelindustrie. Wij behartigen de belangen van onze dertien leden. Deze leden zijn allemaal zuivelondernemingen, die samen 98 procent van alle melk in Nederland tot een breed pakket zuivelproducten verwerken. Van zuivelranken, baby- & kindervoeding, kaas en desserts tot ingrediënten voor de voedingsmiddelenindustrie en de farmaceutische sector.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jasper Veen (Public Affairs).

☎ 070 - 219 17 50 | ✉ veen@nzo.nl